

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
معاونت آموزش و ترویج کشاورزی

راهنمای تغذیه و خوراک دهی اردک خانگی

سرشناسه	: منافی‌رانی، حسین، ۱۳۴۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: راهنمای تغذیه و خوراک‌دهی اردک خانگی/نویسنده حسین منافی‌رانی : تهیه‌شده در معاونت آموزش و ترویج کشاورزی، دفتر شبکه دانش و رسانه‌های ترویجی.
مشخصات نشر	: تهران : سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، معاونت آموزش و ترویج کشاورزی، نشر آموزش کشاورزی، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۶ص: مصور(رنگی) ، جدول (رنگی).
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۵۲۰-۸۳۰-۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: اردک‌ها
موضوع	: Ducks
شناسه افزوده	: سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی. دفتر شبکه دانش و رسانه‌های ترویجی
شناسه افزوده	: سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی. معاونت آموزش و ترویج کشاورزی. نشر آموزش کشاورزی
رده بندی کنگره	: SF۵۰۵
رده بندی دیویی	: ۶۳۶/۵۹۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۵۶۴۲۱۱
وضعیت رکورد	: فیپا

ISBN:978-964-520-830-9

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۲۰-۸۳۰-۹

نشر آموزش کشاورزی

عنوان: راهنمای تغذیه و خوراک دهی اردک خانگی

نویسنده: حسین منافی رانی

مدیر داخلی: شیوا پارسانی

ویراستار ترویجی: آیدا شهریاری، نصیبه پورفاتح

تهیه شده در: معاونت آموزش و ترویج کشاورزی، دفتر شبکه دانش و رسانه‌های ترویجی

ناشر: نشر آموزش کشاورزی

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول/۱۳۹۹

قیمت: رایگان

مسئولیت صحت مطالب با نویسنده است.

شماره ثبت در مرکز فناوری اطلاعات و اطلاع‌رسانی کشاورزی ۵۹۲۲۹ به تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۲۳ است.

نشانی: تهران، خیابان آزادی، بین نواب و رودکی، پلاک ۲۰۵، معاونت آموزش و ترویج کشاورزی

تلفکس: ۶۶۴۳۰۴۶۴

تلفن: ۶۶۴۳۰۴۶۵

کدپستی: ۱۴۵۷۸۹۶۶۸۱

مخاطبان

- ◆ پرورش دهندگان اردک
- ◆ کارشناسان
- ◆ مروجان پهنه‌های تولیدی

اهداف آموزشی

- ◆ شما پس از مطالعه این نشریه با تغذیه و خوراک دهی اردک خانگی و مواد مغذی مورد نیاز اردک آشنا می شوید.

عنوان

فهرست

صفحه

۷.....	مقدمه.....
۸.....	احتیاجات غذایی اردک :.....
۹.....	مواد مغذی مورد نیاز.....
۱۰.....	مواد خوراکی مورد استفاده در تغذیه.....
۱۳.....	آماده‌سازی دانه غلات برای تغذیه.....
۱۳.....	اردک ها چه غذاهایی را نباید مصرف کنند؟.....
۱۴.....	میزان مصرف خوراک.....
۱۵.....	نکات مهم در تغذیه اردک.....

مقدمه

تغذیه شامل شناخت احتیاجات یک موجود زنده برای حیات، رشد، تولید و نحوه تامین این احتیاجات از موادی است که ارزش غذایی داشته و قابل مصرف و بی خطر باشند. یکی از عواملی که بر احتیاجات یک موجود زنده و نحوه تامین آن موثر است، خصوصیات دستگاه گوارش است. پرندگان با توجه به ساختار اندامهای گوارشی‌شان دارای تنوع بالایی از احتیاجات غذایی می‌باشند؛ به نحوی که برخی کاملاً گوشتخوار، تعدادی دانه و گیاه خوار و اغلب همه چیز خوار می‌باشند.

اردک پرندۀ ای تقریباً همه چیز خوار است. این پرندگان چرا کننده‌های خوبی هستند و می‌توانند در صورت وجود پوشش گیاهی مناسب، بخش از نیازهای غذایی خود را از علف‌های سبز تامین نمایند. برخلاف مرغ و خروس، اردک‌ها در دستگاه گوارش خود اندام چینه‌دان را ندارند و غذا پس از بلعیده شدن به پیش‌معدۀ وارد می‌شود؛ به همین دلیل بهتر است برای هضم بهتر و سریع‌تر، جیره بصورت آردی یا خمیرشده به اردک داده شود. تنوع مواد خوراکی قابل استفاده در تغذیه اردک، منجر به راحتی پرورش این پرندۀ به عنوان یک حیوان خانگی شده است. در بسیاری از مناطق روستایی از پسماند مواد خوراکی مصرفی انسان در تغذیه اردک‌ها استفاده می‌شود که این امر دارای مزایا و معایبی است که در ادامه به آن پرداخته می‌شود.

احتیاجات غذایی اردک

آب

احتیاج روزانه اردک به آب آشامیدنی در اولین هفته به طور متوسط بالغ بر ۷۵ میلی لیتر می باشد که به تدریج افزایش می یابد؛ به طوری که در پایان پرورش این میزان به ۵۰۰ میلی لیتر در روز می رسد. اردک پرنده آب دوست است. آب برای شنا کردن اردک ضروری نیست لیکن کمبود آب ممکن است سبب افزایش مرگ و میر شود. توصیه می شود کانالی به پهنای ۶۰ سانتی متر و عمق ۳۰ سانتی متر در انتهای گردشگاه اردک احداث گردد تا نیاز پرنده به آب برطرف شود. ۱۵ سانتی متر عمق کانال برای شستن و تمیز کردن چشم و منقارشان کافی بنظر می رسد. هرگز نباید غذا بدون آب در اختیار اردک ها قرار گیرد. غذا و آب کافی باید تا سن ۷ الی ۸ هفتگی در دسترس اردک ها باشد. معمولاً صبح زود و بعدازظهر نزدیک به غروب بهترین زمان برای دادن دان است. (شکل ۱)

تصویر شماره ۱- دسترسی به غذا و آب کافی تا سن ۷ الی ۸ هفتگی اردک ها

مواد مغذی مورد نیاز

مهمترین مواد مغذی مورد نیاز اردک ها برای دستیابی به راندمان تولید مطلوب در جدول ۱ ارایه شده است. باید در نظر داشت که اردک ها نیز مانند طیور صنعتی در سنین پایین به پروتئین با کیفیت؛ دارای مقادیر مناسبی از اسیدهای آمینه لایزین و متیونین نیاز داشته و استفاده از دانه غلات به تنهایی می تواند سبب کاهش رشد آن ها شود. برای تامین پروتئین با کیفیت چنانچه پرندگان دسترسی به محیط طبیعی و برکه دارای آبزیان یا حشرات نداشته باشند؛ می توان از کنجاله سویا در جیره آنها استفاده کرد. اردک ها نسبت به مرغ و خروس صنعتی نیاز بیشتری به ویتامین نیاسین در جیره خود دارند. این ویتامین از بروز مشکلات در پنجه پرنده جلوگیری می کند. استفاده از گیاهان سبز و میوه ها در تغذیه اردک ها می تواند کمبود نیاسین در هنگام استفاده از خوراک های آماده طیور صنعتی را جبران نماید. در صورت تمایل به استفاده از خوراک های آماده در بازار، خوراک هایی را تهیه کنید که برای سنین مختلف پرورش اردک، با مشخصات ارایه شده در جدول ۱ بیشترین همخوانی را داشته باشند.

جدول ۱: مواد مغذی مورد نیاز اردک

دوره تخمگذاری	سن (روز)		واحد	ماده مغذی
	۲۲-۴۲	۱-۲۱		
۲۵۰۰	۳۰۰۰	۲۹۰۰	کیلوکالری بر کیلوگرم	انرژی قابل متابولیسم
۱۵-۱۷	۱۸-۲۰	۲۰-۲۲	درصد	پروتئین
۳/۵	۰/۸	۰/۸	درصد	کلسیم
۰/۵	۰/۴	۰/۴	درصد	فسفر

مواد خوراکی مورد استفاده در تغذیه

اردک ها علاقه ویژه ای به گیاهان و حشرات دارند و این نوع غذاها می توانند بخش اعظمی از نیازهای غذایی پرنده را رفع کنند. اردک ها سبزیجات و گیاهان را خیلی دوست دارند؛ به همین دلیل پرورش دهنده ها در فصول بهار و تابستان انواع گوناگونی از گیاهان و سبزیجات مانند؛ کاهو، کلم پیچ و غیره را در اختیار آنها قرار می دهند. علاوه بر این هندوانه، خیار، بادام زمینی، ذرت و غیره از جمله خوردنی های مورد علاقه این پرنده آب دوست می باشد. (شکل ۲) ذرت و نخود فرنگی از مواد خوراکی است که اردک ها حتی در موقع شنا نیز می توانند از آنها تغذیه کنند. توجه داشته باشید که باید سبزیجات و گیاهان سخت تکه تکه و خرد شوند تا اردک ها بتوانند از آنها استفاده کنند. (شکل ۴) عدم رعایت این موضوع می تواند باعث خفگی و در نهایت مرگ پرنده شود. علاوه بر این در انتخاب غذاها باید کیفیت و تازگی را در اولویت قرار داد؛ زیرا اردک در برابر بیماری بوتولیسم که از پوسیدگی برخی مواد آلی ایجاد می شود، بسیار حساس است. اردک ها به مزه های خاص ترش و شیرین خیلی علاقه دارند. میوه هایی مثل انگور قرمز یا صیفی جاتی مثل خیار و گوجه را خیلی دوست دارند و خیلی تنوع طلب هستند و اگر خوراکی را دوست نداشته باشند، نمی خورند.

تصویر شماره ۲- ذرت از جمله مواد خوراکی مورد استفاده در تغذیه اردک می باشد

جدول ۲. مواد خوراکی و نسبت تقریبی قابل استفاده در تغذیه اردک

درصد تقریبی در جیره	انواع	ماده خوراکی
۵۰ تا ۶۰ درصد جیره	ذرت، گندم، جو، برنج، سورگوم	غلات (شکل ۳)
۱۰ تا ۳۰ درصد جیره	سبوس گندم، سبوس برنج	بقایای زراعی
۱۰ تا ۳۰ درصد جیره	کنجاله سویا، کنجاله کلزا، پودر ماهی، دور ریز قصابی	مکمل های پروتئینی
۱ تا ۲ درصد جیره	پودر صدف، پودر سنگ آهک، مکمل های تجاری طیور	مکمل های معدنی
۱۰ درصد جیره	سیب، خیار، گوجه، هویج، کدو سبز، توت فرنگی، هندوانه، طالبی، توت سیاه، انگور، کاهو، ریحان	میوه و سبزیجات
۲۵ تا ۳۰ درصد جیره	برنج، خرده نان، ضایعات میوه و سبزی، ضایعات پاک کردن مرغ	دو ریز مواد غذایی
۱۰ تا ۲۰ درصد جیره	کرم ها، حلزون و آفات کشاورزی	حشرات

* بهتر است درصد تقریبی ذکر شده در جدول فوق برای مخلوطی از مواد خوراکی در هر

گروه لحاظ شود. به عنوان مثال ترکیب ذرت و گندم یا سبوس گندم به همراه سبوس برنج

تصویر شماره ۳- غلات از جیره های غذایی اردک می باشد

تصویر شماره ۴- توجه داشته باشد سبزیجات و گیاهان خرد شوند تا اردک ها بتوانند از آنها استفاده کنند

آماده سازی دانه غلات برای تغذیه

۱. ذرت : بصورت کوبیده شده یا پخته
۲. گندم : خرده گندم حاصل از بوجاری بدون هیچ فرآوری
۳. جو: بصورت آردی
۴. مایلو یا سورگوم : بدون فرآوری
۵. برنج: خرده برنج سفید یا قهوه ای بصورت پخته یا خام

اردک ها چه غذاهایی را نباید مصرف کنند؟

- پسماند غذاهای خانگی و رستورانی که خیلی چرب هستند.
- دانه های بقولات مانند؛ لوبیا و سویا نباید بصورت خام و خشک در اختیار اردک ها قرار گیرد، زیرا دارای مواد نامطلوب ضد تغذیه ای است. از نخود و لوبیا سبز می توان در تغذیه اردک ها استفاده کرد.
- سیب زمینی خام نیز غذای نامناسبی است.
- سیر، پیاز و تره برای تغذیه اردک ها به هیچ عنوان مناسب نیست.
- سبزیجاتی مثل اسفناج که محتوای آهن بالایی دارند.
- شکلات و چیزهای شیرین غیر طبیعی به دلیل صدمه زدن به سیستم عصبی در تغذیه آنها استفاده نمی شود.
- میوه های ترش و اسیدی مثل؛ گوجه سبز، پرتقال، نارنگی، لیمو و سایر مرکبات به دلیل آسیب رساندن به دستگاه گوارش بهتر است استفاده نشود.
- نان های سفید مانند؛ نان لواش، نان های صنعتی و به طور کل استفاده از نان به میزان زیاد توصیه نمی شود. استفاده از نان اگر به عنوان تنها ماده خوراکی روزانه نباشد به همراه سبزی و میوه جات اشکالی ندارد.
- خوراک های تهیه شده برای جوجه اردک ها به دلیل مقادیر بالای عنصر آهن ممکن است برای اردک بالغ مضر باشد.

- چیپس، پفک، بیسکویت، کیک و مواد خوراکی که اسانس و مواد نگهدارنده دارند.
- خوراک هایی که کپک زده هستند.
- آجیل ها مثل بادام، گردو و پسته غیره مناسب نیستند.

میزان مصرف خوراک

جوجه اردک ها به طور معمول ۱۲/۵ کیلوگرم خوراک تا سن ۲۰ هفتگی مصرف می کنند. میزان مصرف روزانه اردک های تخمگذار بطور معمول ۱۲۰ گرم می باشد، اگرچه مقدار خوراک با توجه به سطح تولید و در دسترس بودن مواد غذایی متفاوت خواهد بود. در جدول ۳ میزان میانگین وزن و مصرف خوراک تقریبی اردک نژاد پکین ارایه شده است. لازم به ذکر است در نژادهای مختلف ممکن است این مقادیر متفاوت باشند.

جدول ۳. میزان میانگین وزن و مصرف خوراک تقریبی اردک نژاد پکین

مصرف خوراک (کیلوگرم)		وزن بدن (گرم)	سن به هفته
تجمعی	هفتگی		
۰	۰	۶۰	صفر
۰/۲۲۰	۰/۲۲۰	۲۷۰	یک
۰/۹۷۰	۰/۷۵۰	۷۶۰	دو
۲/۰۸۰	۱/۱۱۰	۱۳۰۰	سه
۳/۳۶۰	۱/۲۸۰	۱۸۵۰	چهار
۴/۸۱۰	۱/۴۵۰	۲۴۰۰	پنج
۶/۴۱۰	۱/۶۰۰	۲۸۰۰	شش
۸/۰۶۰	۱/۶۵۰	۳۲۰۰	هفت
۹/۷۱۰	۱/۶۵۰	۳۴۵۰	هشت

راندمان مصرف خوراک در صورتی که اردک ها در سن شش هفتگی و با وزن ۲/۸ کیلوگرم به بازار عرضه شوند تقریباً ۲/۳ می باشد. به عبارتی به ازای هر کیلوگرم وزن پرنده باید ۲/۳ کیلوگرم خوراک تامین شود.

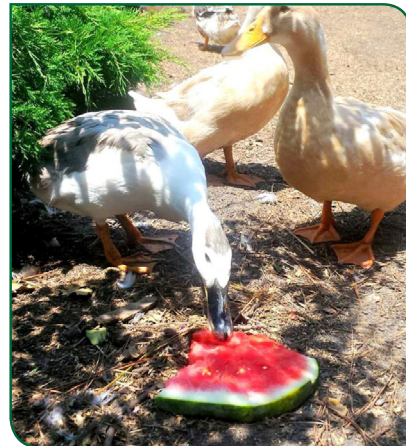
نکات مهم در تغذیه اردک

- در صورت استفاده از کنسانتره آماده طیور برای جوجه اردک های کم سن، باید به نحوی کمبود ویتامین نیاسین در آن را با افزودن مکمل نیاسین به آب یا استفاده از مواد خوراکی (ترکیب میوه ها و سایر اقلام مصرفی) تامین کنید. همچنین مراقب سرعت رشد بالا و مشکلات پا در اردک ها باشید.
- کاهو، خیار و سبزیجات را به صورت کاملاً خرد شده به اردک ها بدهید. (شکل ۶)
- هسته میوه ها را از آن ها جدا کنید .
- می توان یک روز در میان مقداری مولتی ویتامین به آب آشامیدنی آنها اضافه کرد.
- می توان از مولتی ویتامین پرندگان و کودک استفاده کرد، اما نباید آهن داشته باشد.
- سعی کنید رژیم بسیار متنوعی از غذا ها را برای آن ها فراهم کنید تا دچار کمبود ویتامین نشوند .
- می توان هویج، خیار و کاهو را باهم مخلوط نموده و به همراه آرد ذرت در اختیار اردک ها قرار داد. این کار به تامین مواد مغذی مورد نیاز اردک ها کمک می نماید.
- همیشه در کنار غذای آن ها آب قرار دهید؛ چون آن ها برای غذا خوردن به آب احتیاج دارند و از گیر کردن غذا در گلوئی آن ها جلوگیری می کند .
- حشرات مثل سوسک، مگس و پشه ها چون ممکن است به مواد حشره کش آلوده شده باشند، باعث بیماری اردک ها می شوند.

- مواد خوراکی مرطوب شده نباید به مقدار زیاد تهیه شود؛ زیرا باقیماندن آنها به مدت طولانی در ظروف مصرف خوراک باعث فساد آنها و ایجاد عوارض گوارشی می‌شود. (شکل ۵)
- در سنین پایین تعداد وعده‌های غذایی را ۴ تا ۵ مرتبه در روز در نظر بگیرید ولی در سنین بالاتر می‌توان خوراک دهی را در دو وعده صبح و بعدازظهر محدود نمود.
- استفاده از پوسته تخم مرغ در تغذیه اردک‌های تخم‌گذار می‌تواند بخشی از نیازهای آنها به کلسیم را تامین نماید.
- اردک‌ها برای هضم بهتر مواد خوراکی نیاز به دسترسی به سنگ ریزه دارند
- خوراک مرسوم جوجه گوشتی حاوی آنتی بیوتیک می‌باشد که برای جوجه اردک‌ها ضروری نیست .

تصویر شماره ۶- کاهو، خیار و سبزیجات را به صورت کاملاً خرد شده به اردک‌ها بدهید.

تصویر شماره ۵- مواد خوراکی مرطوب شده نباید به مقدار زیاد در جیره غذایی اردک‌ها باشد.